

Ministerstwo Spraw Wojskowych.

~~NACZELNIK DOWÓDZTWA ON WARM~~

(SZTAB GENERALNY)

Oddział II Informacyjny

Nr 4006 /II. inf./II.C.

DO

WÓDZA NACZELNEGO /ADJUTANTURY GENERALNEJ/.

w B e l w e d e r z e .

Przedkładam do wiadomości odpis raportu Attache
wojskowego w Estonji z dnia 10. wrzeźnia r.b.

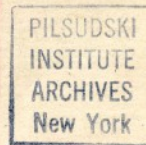
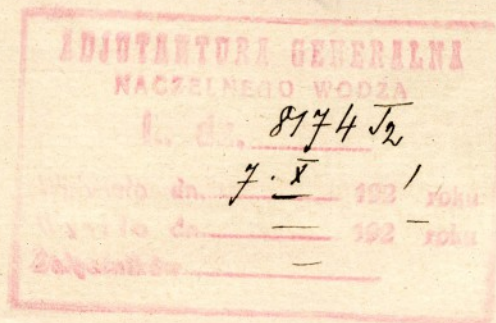
1 załącznik.

w.z. Szefa Sztabu Generalnego

O t r z y m u j ą :

Wódz Naczelny /Adjutantura Generalna/.
Pan Minister Spraw Wojskowych.

J. S. K.
Generał-pporucznik.

do 4005

Rewel, 10 września 1921 roku.

ATTACHE WOJSKOWY
przy
POSELSTWIE POLSKIM
w ESTONJI

TAJNE

Do

Ministerstwa Spraw Wojskowych

Oddział II Sztabu Generalnego.

564

Raport o Estonji.

prawy zagraniczne.

Estonja została uznana, de jure prawie przez wszystkie państwa (za wyjątkiem Stanów Zjednoczonych) jeszcze w styczniu b.r., ale dotychczas pomimo zgłoszonego akcesu nie była przyjęta do Ligi Narodów. Obecnie jednocześnie z Lotwą estoński minister spraw zagranicznych prof. Piip wszczął ponowne starania o przyjęcie Estonji do Ligi Narodów i złożył w imieniu rządu estońskiego drugie zgłoszenie się. Dla bezpośredniego poparcia swej noty min. Piip wyjechał wraz z delegacją członków Parlamentu, składającą się z 4 osób do Genewy na posiedzenie Rady Ligi Narodów, korzystając z tego, że Estonja, jak i inne państwa bałtyckie, jest dopuszczoną do prac w komisjach Ligi Narodów.

W związku z ogólnym atakiem na M.S.Z., jak ze strony rządu, tak i prasy, min. spr. zagr. Piip zgłaszał swą dymisję, która nie została przyjęta, i Piip pozostał na swoim stanowisku, zmuszony był jednak do przeprowadzenia zmian w M.S.Z. i zagranicznym przedstawicielstwie. Estoński poseł w Londynie został odwołany, na jego miejsce mianowany został est. poseł w Finlandji prof. Kallas, poseł w Rydze - Hellat do Warszawy, do Rygi - Seljam.

W angielskim parlamencie min. spr. zagr. lord Kurzon wyraził się o Estonji, Lotwie i Finlandji, iż ich niepodległość istnieje tylko na papierze, co wywołało w prasie nadbałtyckiej oburzenie. ^{podobne bolesne wyrażenie} ~~wywołało~~ ^{w Estonji} podobne bolesne wyrażenie wywołało ~~na~~ ^{na} słabe echo, co dowodzi o wielkich angielskich wpływach na miejscu. Prasa umiebla ten ustęp m. Kurzona, cytując tylko zdanie fińskiej prasy, uzupełniając go zaledwie paru uwagami, wyrażającymi prędzej wstyd niż oburzenie. "Kiedyśmy walczyli z bronią w rękę przeciwko Rosji, w tej walce nas wspierała Anglja. Teraz gdyśmy przeszli najcięższą drogę i weszliśmy w okres twórczej ekonomicznej pracy, usłyszeliśmy z ust angielskiego min. spr. zagr., że nasza niepodległość jest tylko na papierze" ("Postimes" 1/IX.) - na tym się kończy cała replika i tylko jako konsekwencja wpływa przekonanie o konsekwencji...

I
Dok.

Trójlwiązek i polityka
ekonomiczna.

W sprawie unii państw bałtyckich

W wrześniu b.r. odbędzie się w Rydze zjazd min. spr. zagr. trzech państw bałtyckich, na którym w dalszym ciągu będzie omawiana sprawa trójlwiązku, chociaż oficjalnie jest ogłoszony temat obrad o charakterze czysto ekonomicznym, a mianowicie taryfy celne, podatki, monopole, eksport.

Obecnie wykazuje się ponownie potrzeba zjednoczenia trzech państw nadbałtyckich, co starannie wyszukuje się przez odpowiednie czynniki rządowe i prasę. Chodzi przede wszystkim o jednolitą politykę ekonomiczną wobec zagranicy. Zródko tego leży w tym, aby Estonia, Letwa i Litwa, produkując na wywóz jedne i te same surowce, starały się uniknąć wzajemnej konkurencji na rynkach zagranicznych, co obecnie przynosi znaczne szkody wspomnianym państwom. Ceny na główne przedmioty eksportu nadbałtyckich państw - len i las, dziś znacznie upadły zagranicą, głównie na angielskich rynkach, wskutek współzawodnictwa estońskich, lotewskich i litewskich firm, ofiarowujących takowe surowce w znacznych ilościach po możliwie niskich cenach, byle ubiec konkurenta.

Podobne zjawisko ma miejsce z rosyjskim tranzytem. Rosja prawie cały swój import wwozi przez Estonję, korzystając z względnie najniższych taryf przewozowych.

Konferencja w Rewlu w lipcu b.r. nie dała ostatecznie realnych skutków, gdyż jej postanowienia nie są jeszcze ratyfikowane. Odwrotnie ze strony estońskich przemysłowców rozlegają się protesty, wskazujące, iż zwinięcie zranic celnych może zdusić pewne gałęzie estońskiego przemysłu, egzystującego wyłącznie dzięki ochronie celnej. Następnie nie pominięto wskazać, iż unja celna wpłynie na zmniejszenie podatków pośrednich, co znowu wywoła zmianę budżetu i tak niewygodnego..

W stosunku do Rosji trójlwiązek państw bałtyckich przy unji ekonomicznej stanie się pośrednikiem pomiędzy Rosją a Zachodem. Rosja posiadając jedyny Piotrogrodzki port na Bałtyku nie może uniknąć podobnego pośrednictwa. Przy stosunkowo niepomyślnych warunkach bytu ekonomicznego tych kraj, jedynie podobne pośrednictwo może stać się podstawą równowagi finansowej i dobrobytu Estonji i Lotwy a także częściowo i Litwy.

Jedno z pism fińskich projektowanej unji dało nazwę "Hansy", uważając, że dziś między państwami bałtyckimi mogą odegrać wobec Rosji tę rolę, jaką miał przed wiekami Związek Hanzeatycki: "Dawne jego centra - Rewel i Ryga, częściowo Dorpat znowu staną się centrami handlowymi o doniosłym znaczeniu".

ewnętrzna sytuacja. Ostatni rok przyniósł znaczne zmiany w Estonji. Przynana jako państwo niezależne, Estonia cały czas dążyła do wewnętrznego ekonomicznego odrodzenia, co w znacznej mierze uzyskała. Droga wzmożonych podatków i powiększenia eksportu rząd doszedł do względnej równowagi finansowej, co pozwoliło prawie cały przemysł uruchomić. Transakt rosyjski i handel z Rosją przynosi ogromne korzyści jak rządowi tak i prywatnym przedsiębiorcom. Wewnętrzny handel doszedł do norm przedwojennych i wra- stanie cen ustąpiło. Obawy wzrostu cen zboża z powodu głodu w Rosji okazały się płonne. W

W 1919 roku Estonia była zmuszona sprowadzać w wielkich ilościach zboże z zagranicy, w 1920 wobec artykułów spożywczych obniżyła się znacznie wobec podniesienia się produkcji wewnętrznej, rok 1921 okazał się jeszcze pomyślniejszym, tak iż obecnie Ministerstwo Apropizacji znajduje się w stanie zupełnej likwidacji.

Zakusy estońskich komunistów wewnątrz kraju i zewnątrz z Rosji dokonać przewrotu w Estonji spełzły na niczem i obecnie partja komunistyczna liczy nader nikłą ilość zwolenników, a jej przedstawiciele w parlamencie są ostatecznie odmieśzeni są niewolniczą zależnością od rosyjskiej partji komunistycznej.

Ludność Estonji wzrosła o przeszło 100.000 optantów, przy- byłych z Rosji, i obecnie liczy przeszło 1.100.000 mieszkańców. Ludność miast wynosi 366.000, reszta 66% przypada na ludność wiejską. Zaludnienie miast poszczególńnych jest następujące:

Rewel.....	110.013	Warro	5.679
Derpat	49.806	Arensburg	4.820
Narwa	24.328	Hapsal	5.476
Pernowa	18.558	Wesensztejn	3.101
Fellin	17.022	Pieczory	8.151
Waik	14.718	Baltycki Port	1.122
Wesenberg	9.328	Razem	366.024

Handel z Rosją i transakt. Odradzający się w Estonji przemysł oblicza zbyt swej nadprodukcji przedewszystkiem na Rosję, szczególnie w gałęziach włókien- niczej i papierniczej które produkują o wiele więcej ponad konsumcję wł- snego kraju. Niedawno rosyjski handlowy przedstawiciel zwrócił się do Min. Handlu i Przemysłu z prośbą o białe wykaz towarów i ilości, jakie Estonia może eksportować do Rosji, interesując się przedewszystkiem skórą, manufakturą i brodkami żywnościowymi.

Rząd estoński czyni w tym kierunku znaczne ułatwienia inicjatywie prywatnej, to też powstało w Estonji sporo przedsiębiorstw prywatnych oraz towarzystw, które zajmują się a) bezpośrednim handlem z Rosją, zbywając nadmiar estońskiej produkcji i b) pośrednictwem w zakupach na Zachodzie, co jest bardziej rozwinięte ze względu na większe pole działania i większe zyski.

Wskutek powiększającego się tranzytu przez Estonję do Rosji, i zauważonych braków transportowych, odbyło się w połowie sierpnia b.r. posiedzenie przedstawicieli kolei Państwowych Rosji i Estonji. Uchwalono wzmożenie ze strony Rosji większą dostawą pustych wagonów, a Estonja zobowiązała się zepsute wagony na jej terytorjum remontować we własnych warunkach na koszt Rosji. W celach powiększenia zdolności tranzytowej portu reweleńskiego przedsięwzięto rozbudowę tegoż portu a także w Bałtyckim porcie prowadzone są prace nad pogłębieniem jego i zaopatrzeniem go w niezbędne zabudowania i przyrządy. W obecnym czasie estońskie koleje mogą do Rosji przewozić dziennie do 500 wagonów, podczas gdy w porcie załadować można do 300 wag. Przez Estonję do Rosji przewożone są obecnie przedewszystkiem artykuły żywnościowe, w wielkich ilościach, głównie z Ameryki.

W pierwszym półroczu 1921 roku przybyło do Rewla 1431 okrętów z ładunkiem 278.975 tonn, a mianowicie (według przynależności państwowej)

Finlandja	165 statków	40.390 ton	Dania	35 statki	10.793 tonn
Niemcy	185 "	35.650 "	Norwegja	10 "	6.000 "
Szwecja	52 "	25.354 "	Polska	1 "	1.000 "
Anglja	22 "	18.790 "	Łotwa	2 "	1.000 "
Ameryka	30 "	43.057 "	Estonja	939 "	41.425 "
Hollandja	17 "	15.565 "			

RESERVE INSTITUTE ARCHIVES New York

bit est.marki. Przez cały 1919 i 1920 rok estoński rząd nie mógł wyrównać swego budżetu i drukował bezustannie est. marki, co powodowało ciągły spadek marki. Ciekawe jest to, że spadek marki zupełnie odpowiada (%) ilości wypuszczonych znaków pieniężnych:

Miesiąc	1919 rok		1920 rok.	
	Ilość mk. w obiegu	Kurs funta	mk w obiegu	Kurs funta.
yczeń	16.500.000	60	590.979.567.	450
ty	31.600.000	70	622.073.031	375
rzec	56.469.950	75	807.345.276	370
iecień		80	822.152.023	450
łaj	100.799.550	100	982.049.523	520
erwiec	158.753.050	120	1.083.881.613	780
piec	242.166.562	150	1.310.317.355	800
erpień	288.130.581	200	1.308.387.837	800
rzemieśnik	393.951.447	300	1.409.781.427	1000
listopad	344.108.453	320	1.548.479.948	1200
listopad	432.320.389	350	1.707.429.965	1300
grudzień	528.652.894	370	1.890.027.623	1350

RESERVE INSTITUTE ARCHIVES New York

W 1921 r. do maja trwała podobna sytuacja, ale cpraz to więcej kurs marki upadał. W maju rząd wydrukował nowe 57 miljonów, ale napływ podatków powstrzymał go od wypuszczenia ich w obieg i do 1. września nie są one wykorzystane. Wobec tego kurs estońskiej marki idzie w górę obce zaś waluty w Estonji spadają.

Wystawa w Rewlu.

Wszechestońska wystawa ekonomiczno-przemysłowa w Rewlu odbędzie się w dniach 10-19 września r.b. Na wystawie są poszczególne oddziały. I/. Przemysłowy, II/. Ekonomiczny, III/. Rolniczy. IV/. Pisci i kultura, V/. Budownictwo, VI/. Statystyka, i VII/. Sport. Wystawione przedmioty nie będą tylko estońskiego pochodzenia, jest dostęp i zagranicznym firmom. Ze sprzedanych towarów będzie pobierane 2% na pokrycie wydatków wystaw

Wystawa wywołuje znaczne zaciekawienie w kołach rolniczo-przemysłowych i zapowiada się dobrze. Jest pierwsza w Estonji od czasu zawarcia pokoju.

Prasa niemiecka w Nadbaltyku.

Bill < Przed wojną w krajach nadbaltyckich było około 30 niemieckich gazet, obecnie ich ilość spadła do 6: "Rewaler Bote", "Dorpater Nachrichten" /Estonja/, "Tigasche Rundschau", "Libausche Zeitung", "Mitaüer Nachrichten" /Lotwa/ i "Litausche Rundschau" /Litwa/. Najbardziej poczytną gazetą jest "Rigasche Rundschau", następnie "Rewaler Bote".

< Gazety te służą kulturalno-narodowym sprawom niemieckim, w stosunku do Państw Nadbaltyckich zajmują stanowisko przychylne, w tym względzie otrzymują instrukcje z Berlina, jak to estońskie gazety stwierdziły niejednokrotnie, "terują drogę niemieckiemu kapitałowi w nadbaltyckich krajach".

Attache Wojskowy przy P.P. w Estonji
/-/ K. Abłamowicz
Major.